

VIII Coloquio Ibérico de Geografía

Lisboa (Portugal), 30 de setembre al 2 d'octubre de 1999

Anna Ortiz Guitart

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
aortiz@seneca.uab.es

Data de recepció: novembre 1999

Data d'acceptació: gener 2000

Resum

Organitzat per la Universidade Nova de Lisboa, va tenir lloc a Lisboa el *VIII Coloquio Ibérico de Geografía*. L'objectiu de la trobada era donar a conèixer els treballs d'investigació que porten a terme geògrafs i geògrafes espanyols i portuguesos i establir un àmbit de reflexió entre les persones participants.

Paraules clau: Lisboa, geografia, congrés.

Resumen. VIII Coloquio Ibérico de Geografía. *Lisboa (Portugal), 30 de septiembre al 2 de octubre de 1999*

Organizado por la Universidade Nova de Lisboa, tuvo lugar en Lisboa el *VIII Coloquio Ibérico de Geografía*. El objetivo del encuentro era dar a conocer los trabajos de investigación que llevan a cabo geógrafos y geógrafas españoles y portugueses y establecer un ámbito de reflexión entre las personas participantes.

Palabras clave: Lisboa, geografia, congreso.

Résumé. VIII Coloquio Ibérico de Geografía. *Lisbonne (Portugal), 30 de septembre au 2 octobre 1999*

Organisé par la Universidade Nova de Lisboa, le *VIIIème Colloque Ibérique de Géographie* a eu lieu à Lisbonne. L'objectif était connaître et réfléchir sur les travaux de recherche des géographes espagnols et portugais et d'établir une atmosphère de réflexion entre les participants.

Mots clé: Lisbonne, geographie, congrés.

Abstract. VIII Coloquio Ibérico de Geografía. *Lisbon (Portugal), 30th september to 2nd october 1999*

The *VIIIth Iberian Geographical Congress* was held at the Universidade Nova de Lisboa; the goal of the congress was to know and discuss the research that Spanish and Portuguese geographers are doing at this moment.

Key words: Lisbon, geography, congress.

Del 30 de setembre al 2 d'octubre de 1999 va tenir lloc a Lisboa la celebració del *VIII Coloquio de Geografia*, organitzat pel Departament de Geografia i Planejament Regional de la Universidade Nova de Lisboa. El Coloquio, amb gairebé quatre-cents participants, va donar l'oportunitat de conèixer alguns dels treballs de recerca, temàtiques i metodologies que, en termes generals, interessaven actualment als professionals i acadèmics, geògrafs i geògrafes espanyols i portuguesos.

Les conferències inaugurals del primer dia al matí van anar a càrrec del director del Centre de Geografia de l'Institut d'Investigació Científica Tropical, Ilídio do Amaral, amb el títol *Els geògrafs ibèrics i la investigació científica tropical: de les antigues missions a les formes actuals de cooperació*; de la professora de geografia de la Universitat d'Oviedo, Maria del Rosario Piñeiro Peleteiro, amb el títol *Ensenyament de la geografia i la societat*, i del director de la publicació *Jornal Público*, José Manuel Fernandes, amb el títol *La cultura de la geografia en la comunicació social*. Tots tres van fer aportacions força interessants sobre el paper actual de la geografia en diferents àmbits socials. Hi van destacar les reflexions crítiques de la professora asturiana sobre la situació de la didàctica de la geografia a les escoles espanyoles en els darrers anys i després de la reforma educativa.

Les més de vuitanta comunicacions presentades van ser distribuïdes en cinc grups amb els títols següents: *a) Geografia humana, geografia física, quina realitat?; b) Educació de la geografia: passat, present i futur; c) Ordenació i planejament del territori: quin paper pels geògrafs/es?; d) Innovacions metodològiques i mercats professionals de la geografia, i e) Vells i nous criteris de caracterització regional, velles i noves regions europees*. Malgrat aquesta primera agrupació feta pels organitzadors i les organitzadores del Coloquio, cal destacar l'ampli ventall temàtic i metodològic de les comunicacions presentades. Dins d'aquesta diversitat temàtica cal distingir, per una banda, les comunicacions relacionades amb temes com l'ordenació del territori (amb un total de 25 comunicacions presentades), la geografia regional (14), el medi ambient (8) i la geografia del turisme (8), i, per l'altra, aquelles amb temàtiques menys comunes classificades dins la geografia cultural (2), la geografia històrica (1) o la geografia del gènere (1).

Les conferències de clausura del dia 1 d'octubre a la tarda van ser donades per quatre destacats geògrafs i geògrafes dels dos països. En primer lloc, va intervenir la professora Josefina Gómez Mendoza, de la Universidad Autónoma de Madrid, qui, amb la presentació titulada *Balanç de la geografia espanyola a finals de segle*, va fer un repàs de l'evolució de la geografia espanyola al llarg del nostre segle. La geògrafa va assenyalar els principals esdeveniments relacionats amb la institucionalització de la geografia a Espanya (creació d'instituts de geografia i associacions de geògrafs i geògrafes, celebració de congressos i col·loquis, aprovacions de plans d'estudi de geografia, etc.), així com les principals publicacions geogràfiques editades per les diferents universitats espa-

nyoles des dels anys quaranta fins als noranta. Segons la geògrafa, malgrat l'optimisme que es desprèn d'aquesta visió conjunta de l'evolució de la geografia durant aquests anys, també cal reflexionar sobre algunes debilitats que pateix actualment la nostra disciplina. N'assenyalà principalment tres: 1) el poc reconeixement de la tasca geogràfica per la societat i la comunitat científica; 2) la dispersió disciplinària que posa en dubte la pròpia identificació geogràfica, i 3) el progressiu desarrelament i desconeixement de la pròpia tradició que compromet la seva supervivència.

En segon lloc, Fernando Rebelo, professor i rector de la Universidade de Coimbra, va presentar la ponència *La geografia i la seva aplicabilitat en els estudis mediambientals*. A partir de diversos exemples, com els estudis d'incendis forestals o els de contaminació urbana, el geògraf portuguès va reivindicar la importància de la geografia física dins els enfocaments mediambientals, ja sigui a través de la geomorfologia, la climatologia, la biogeografia o la hidrologia.

La tercera presentació va córrer a càrrec del geògraf i actual conseller del Govern d'Aragó Vicente Bielza de Ory, de la Universidad de Zaragoza. Amb el títol *El paper de la geografia en els governs autònoms*, el professor aragonès va detallar el paper dels geògrafs i les geògrafes en els equips multidisciplinaris encarregats de l'ordenació del territori. El desenvolupament equilibrat i sostenible del territori, així com la seva cohesió econòmica i social, són alguns dels objectius que han de tenir en compte els professionals encarregats de l'organització física i social de l'espai. Segons Vicente Bielza, els geògrafs i les geògrafes poden tenir un paper coordinador en els equips multidisciplinaris, a la vegada que poden aportar, per exemple, els seus coneixements de les ciències naturals i socials delimitant subregions i comarques dins la regió, mitjançant models teòrics des de la jerarquia urbana i les seves àrees d'influència, o des de les enquestes portades a terme entre els seus habitants.

En darrer lloc, seguint amb la línia anterior però des d'una vessant més política, el conegut geògraf portuguès Jorge Gaspar, de la Universidade de Lisboa, va presentar la ponència *Els geògrafs i l'ordenació del territori*.

El dia següent, 2 d'octubre, van tenir lloc les excursions i visites d'estudi pels voltants, més o menys propers, de Lisboa organitzades pel Coloquio. Cal destacar l'ampli ventall de zones per escollir segons els interessos de cada participant: 1) el Parc Natural de la Serra da Arrábida pels interessats i interessades en geografia física, medi ambient i ordenació del territori; 2) la Regió Oest, pels interessats i interessades, sobretot, en geografia rural i agrícola; 3) la visita a l'Alfama (barri antic de Lisboa) i a la zona on va tenir lloc l'Expo 98, pels interessats i interessades a veure l'expansió de la ciutat des del punt de vista de la geografia urbana; 4) el sector litoral entre Troia i Sines pels interessats i interessades en la geografia del turisme, i 5) la visita per l'Àrea Metropolitana de Lisboa pels interessats i interessades en els sistemes de transports i comunicacions.

En definitiva, el Coloquio va ser un punt de trobada molt interessant pels geògrafs i geògrafes portuguesos i espanyols, ja que va permetre el diàleg i l'intercanvi d'experiències i enfocaments teòrics entre professionals.